

Luku 16

**Valtiota aina
tarvitaan, jos
elää ja kuolla
aiotaan**

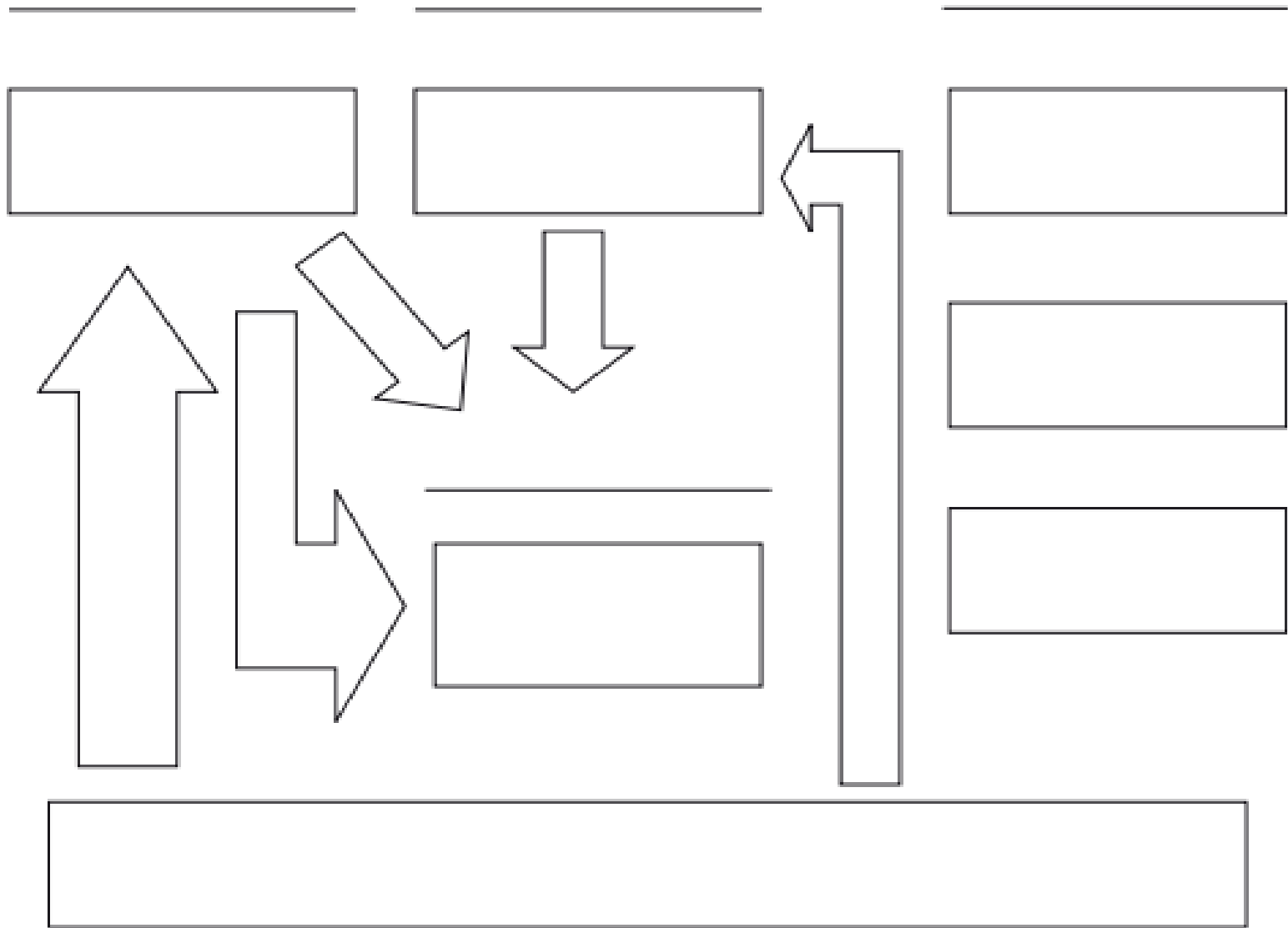
s. 134-137

Mikä on valtion vanhin tehtävä?

- Valtion vanhin tehtävä on **yhteisön jatkuvuuden turvaaminen.**
- Hyvinvointivaltio ulottaa vaikutuksensa kaikkien kansalaisten elämään. **Se tarjoaa:**
 - perusturvan ja –toimeentulon
 - koulutuksen
 - terveydenhuollon
 - eläketurvan yms. sosiaalisia etuuksia.

16. Valtio (s. 134-137)

- **Tehtävät 1. - 3.**

LAINSÄÄDÄN-
TÖVALTA

TOIMEEN-
PANOVALTA

TUOMIOVALTA

EDUSKUNTA

PRESIDENTTI

KORKEIN
OIKEUS

VALITSEE

VALVOO

VALITSEE

NIMITTÄÄ

VALITSEE

HOVIOIKEUS

PÄÄMINISTERI

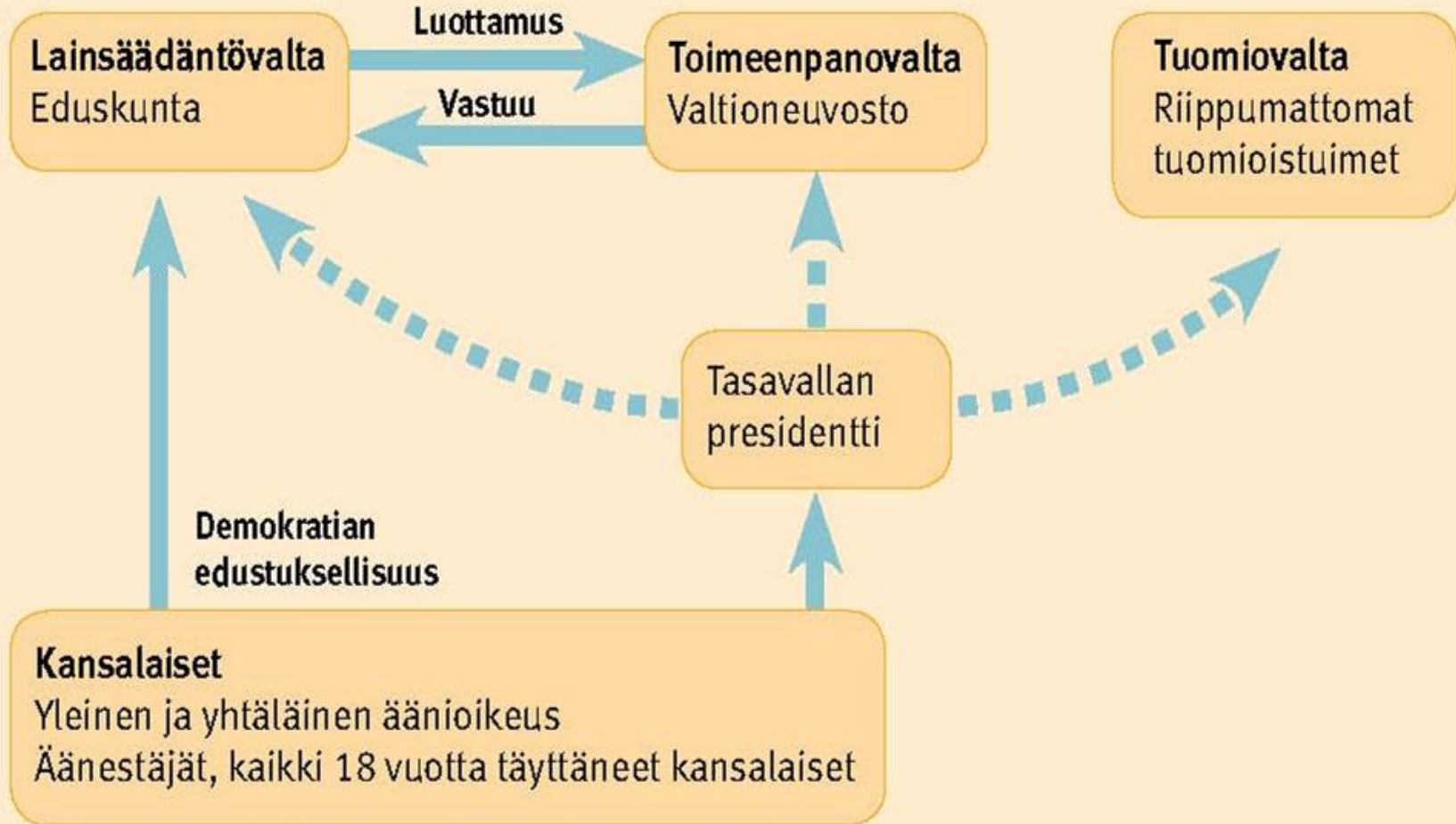
VALTIO-
NEUVOSTO

KÄRÄJÄ-
OIKEUS

KANSA

Vallan kolmijako

1. a) Mitä tarkoitetaan vallan kolmijaolla?

- **Valta jaetaan lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaan. Samalla taholla ei ole kahta näistä kolmesta vallan muodosta.**
- **Eri toimielimet kantavat vastuuta eri asioista.**

1. b) Pohdi, miksi vallan jakaminen kolmeen osaan on perusteltua.

- **Vallan jakaminen ehkäisee vallan väärinkäytöksiä.**
- **Kaikkien vallan osa-alueiden ei ole hyvä olla yhden henkilön tai yhden valtioelimen hallinnassa.**

1. c) Miten vallan kolmijako ilmenee Suomessa?

- **Lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta.**
- **Toimeenpanovaltaa (hallitusvaltaa) käyttävät valtioneuvosto ja presidentti.**
- **Tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet.**
- **Presidentillä on osittaista lainsäädäntövaltaa ja tuomiovaltaa.**
- **Valtioneuvostolla on myös lainsäädäntövaltaa (lakiesitykset, lakeja täydentävät asetukset).**

Parlamentarismi =

- **Hallitus ja sen ministerit ovat vastuussa virkatoimistaan eduskunnalle.**
- **Jos hallitus menettää eduskunnan luottamuksen, sen on erottava.**

2. Miten yhtenäisvaltio ja liittovaltio eroavat toisistaan?

- **Yhtenäisvaltioissa on kansanedustuslaitos, joka määrittelee sen alapuolella olevien tahojen toimivallan.**
- **Yhtenäisvaltioissa keskushallinto käyttää suurta valtaa.**
 - **Osa käytännön asioiden hoidosta on kuitenkin annettu paikallistasolle, esim. Suomessa kuntien hoidettavaksi.**

2. Miten yhtenäisvaltio ja liittovaltio eroavat toisistaan?

- Liittovaltio koostuu osavaltioista, joilla on oikeus päättää itse monista asioista.**
- Liittovaltion valtiosääntö määrittelee liittovaltion ja osavaltioiden vallan jakautumisen. Esim. USA.**

VALTION PAIKALLISHALLINTO

3. Mitkä asiat Suomessa kuuluvat

a) keskushallinnolle

- lakien säätäminen
- valtion talouspolitiikka
- maanpuolustus
- ulkopolitiikka
- oikeuslaitos
- sisäinen turvallisuus
- EU-politiikka
- koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnalliset periaatteet

3. b) paikallishallinnolle?

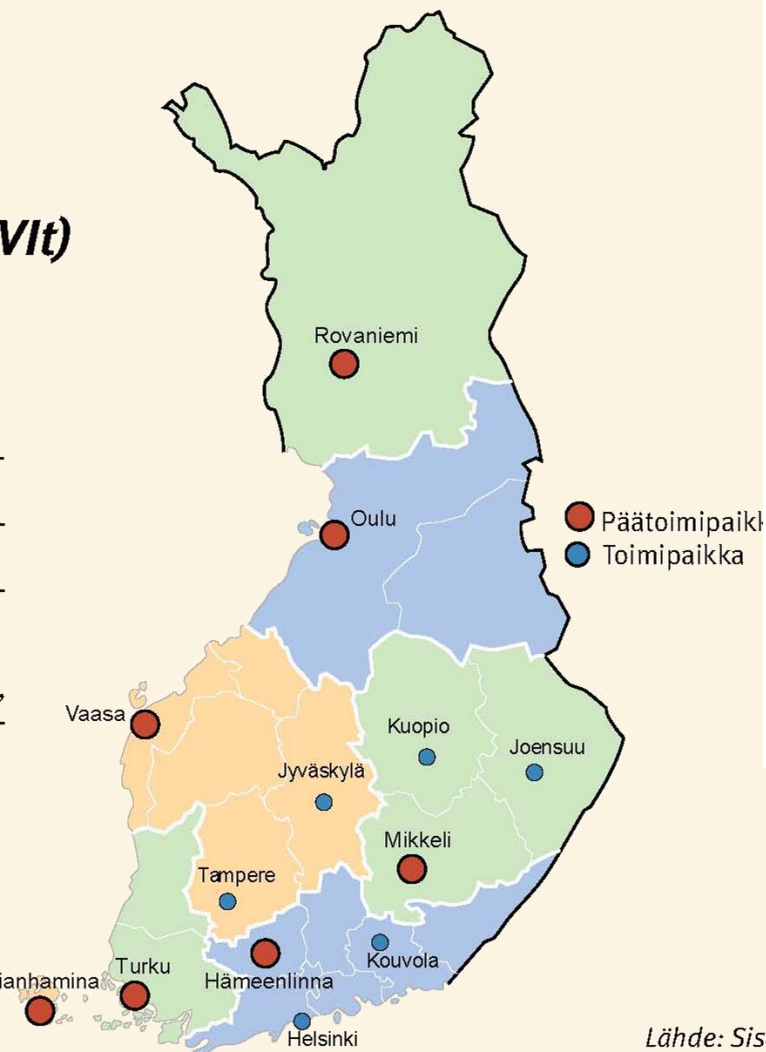
- **julkisten palveluiden, kuten koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen, käytännön toteuttaminen**
- **kirjasto- ja kulttuuripalvelut**
- **urheilu- ja virkistystoimi**
- **nuorisotilat**
- **kunnallinen infrastruktuuri (vesi ja viemäröinti, tieverkosto)**
- **kaavoitus**
- **rakennustarkastus**

Aluehallintovirastot = AVI:t

= valvovat kuntien tehtävien toteutumista

AVI:t)

Aluehallintovirastot eli AVI:t
vastaavat alueellaan
perusoikeuksien ja oikeusturvan
toteutumisesta, peruspalvelujen
saatavuudesta, ympäristön
suojelusta ja kestävästä käytöstä,
sisäisestä turvallisuudesta sekä
terveellisestä ja turvallisesta
elin- ja työympäristöstä

Lähde: Sisäasiain

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset Kaakkois-Suomi

= ELY:t

=kehittävät ja tukevat taloudellista, sosiaalista ja ekologisesti kestäväää hyvinvointia

Aluejako

15 toimialuetta

- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Häme
- Kaakkois-Suomi
- Kainuu
- Keski-Suomi
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

Päätoimipaikka

● Kaikki kolme vastuualuetta

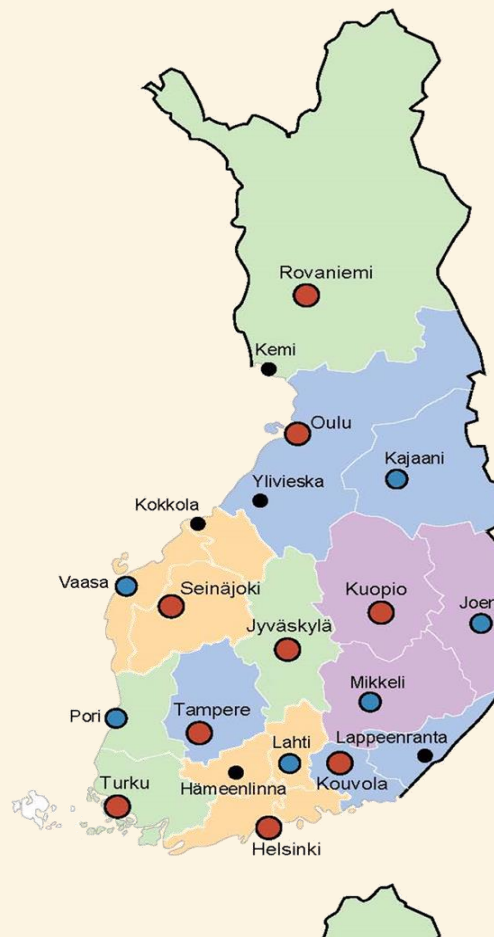
● Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualue sekä ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue sekä tarvittava määrä liikenne- ja infrastruktuuri -päävastuualueen palveluja järjestävää henkilöstöä

● Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualueen tehtävät sekä tarvittavaa muiden vastuualueiden palveluja järjestävää henkilöstöä

Laajempi aluejako

9 toimialuetta

1. Lappi
2. Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Keski-Pohjanmaa
3. Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa
4. Keski-Suomi
5. Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Etelä-Savo
6. Pirkanmaa
7. Satakunta ja Varsinais-Suomi
8. Etelä-Karjala ja Kymenlaakso
9. Uusimaa, Itä-Uusimaa, Kanta-Häme ja Päijät-Häme

ELYjen vastuualueet ovat:

elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri liikenne ja infrastruktuuri ympäristö ja luonnonvarat

Valtion paikallishallinto

EU

VN

Ministeriöt
Keskusvirastot

← KESKUSHALLINTO

Uudet vaalit?
Terveystenhoito!
Toisen asteen
koulutus? →

SAIRAALAT 12 kpl
SOTE-ALUE 15 kpl
TSEHALLINTOALUE 18kpl

← ALUEHALLINTO

PAIKALLISHALLINTO

Syyttäjä, poliisi, maistraatti, ulosotto
Työvoimatoimistot
Verotoimistot
KELA

Huom!
KUNTA

Byrokratian hyödyt

- **Virkamiehillä on hyvä tietämys siitä, miten asioista on laissa säädetty.**
- **Virkamiehillä on kokemusta ja ammattitaitoa oman alansa asioiden hoitamisesta.**
- **Asiat valmistellaan hyvin.**
- **Virkavaltaisuus edistää tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutumista, kun kaikkia kohdellaan samojen sääntöjen mukaan.**
- **Byrokratia on tehokas tapa järjestää hallinto.**

Byrokratian haitat

- **Tavallisen kansalaisen on vaikea tietää eri viranomaisten toiminnasta.**
- **Byrokratiaan liittyy lomakkeita, joiden täyttäminen saattaa olla vaikeaa ja työlästä.**
- **Asioiden käsittely saattaa kestää kauan ja vaikuttaa monimutkaiselta.**
- **Valtion tehtävien kasvu on lisännyt virkamiesten tehtäviä.**
- **Byrokratia voi myös vääristyä, jolloin virkamiesvalta kasvaa ja virkamiehet tekevät päätöksiä tai jarruttavat niiden toimeenpanoa.**
- **Maalaisjärki voi joskus jäädä virkavaltaisuuuden jalkoihin.**